

Pärnu Lasteaed Päikesejänku

VÄÄRTUSKASVATUSE PROGRAMM

VÄÄRTUSTEGA VÄÄRIKAMAKS

Maret Põlluste
Pärnu Lasteaed Päikesejänku
Juhataja asetäitja õppe- ja kasvatusalal

Pärnu 2009

Sisukord:

1. Päikesejänku oma nägu	lk 3
2. Anda endast parem, olla üheskoos parem	3
3. Mudilaste põnev mängumaa	4
4. Päikesejänkude tarkvara	5
5. Õppimine on mäng, mäng on õppimine	7
6. Päikesejänkude päev	8
7. Ühtsuses peitub jõud	11

Lisad:

Lisa 1	Lasteaia põhiväärtused	13
Lisa 2	Päikesejänku töötajad väärtustega väarikamaks	14
Lisa 3	Väärtuste puu	15
Lisa 4	Rühmareeglid	16
Lisa 5	Tunnete tabel	17
Lisa 6	Kodumaa nurgake	18
Lisa 7	Minu kodukoht	19
Lisa 8	Töö kiidab tegijat.....	20
Lisa 9	Inimese elukaar	21
Lisa 10	M.I.L.K. Colletion sarja raamatute kasutamise metoodiline juhend...	22
Lisa 11	Rahvuskultuur, head kombed, väärtused (väljavõte õppekavast).....	26
Lisa 12	Nädalaplaan „Head kombed” 3-aastastele lastele	31
Lisa 13	Nädalaplaan „Käitumine ja kombed” 4- aastastele lastele.....	32
Lisa 14	Nädalaplaan „Olen viks ja viisakas” 5- aastastele lastele	33
Lisa 15	Nädalaplaan „Olen hea sõber” 6- aastastele lastele	34

Päikesejänku lasteaia oma nägu

Pärnu Lasteaed Päikesejänku on ehitatud tüüpprojekti nr 2L-04-5 järgi 6 rühmaliseks lasteaiaiks. Lasteaed avati 01. veebruaril 1969. a., asukohaga Vana- Sauga 21, Pärnu linn.

Lasteaia krundi pindala on 6837 m². Haljastuse % on 73,4. Lasteaias on 6 rühma, neist üks sõimerühm, liitrühm (pererühm) ja neli vanuselist aiarühma.

Lasteaed töötab alates 1994. a. Hea Alguse põhimõtete järgi, väärtustades **tervisedendamist, keskkonna- ja väärtuskasvatust ning koostööd**. Kõikides rühmades töötab kl 9.00-12.30 Eesti Tulevikulapse Sihtasutuse poolt palgatud lisa-õpetajaabi. Sihtasutus on ellu kutsunud lastevanemate algatusel 1996.a. ja selle tegevus tagab Hea Alguse jätkusuutlikkuse.

Õppetegevused toimuvad läbi erinevate mängukeskuste. Lisaks õpetatakse toiduvalmistamist, tegeletakse teadusega, 5- kuni 7-aastased majandus- ja 6- kuni 7-aastased arvutiõppega. Lasteaias tegutsevad laste kehalist arengut toetavad huviringid.

Asutusel on traditsioonid ja sümboolika: saali ja õuemasti lipp, laul, logo ja moto.

Vanematekogu (igast rühmast 3 liiget) aitab aktiivselt kaasa rühmaelu edendamisele ja lasteaia arendustegevusele.

Anda endast parim ja olla üheskoos parem!

Arengut soodustava organisatsioonikultuuri kujundamine on sujunud tänu läbimõeldud eestvedamisele. Süsteemselt tegeleme ühtsete arusaamade ja positiivse sisekliima kujundamisega. Juhtkond on eeskujuks positiivse koostöö ja suhete toetamisel. Meeskonnad on komplekteeritud inimestest, kellel on vastavad ametioskused ja üksteist täiendavad lisaoskused. Otsustamine toimub eranditult professionaalseima ning lasteaia ja meeskonna väärtustega sobivaima kandidaadi kasuks, kelle on heaks kiitnud ka lastevanemate esindaja. Rühmapersonalil on toimivad omavahelised kokkulepped, ühine eesmärk, taotlus ja jagatud vastutus tegevuse eest. Õnnestunud kaastöötaja valik on aluseks püsivale personalile. Tunnustatud ja motiveeritud töötajaskond on kaasatud töögruppide kaudu arendustegevusse ja otsustamisse. Tulemuspõhised ametijuhendid annavad töötajale kindlustunde, et nende töötulemus vastab huvigruppide ootustele. Asutusesiseselt on võimalik teha karjääri. Juhtkond usaldab töötajaid. Pedagoogilise nõukogu otsusega on enesekontrolliõigus vanemõpetajatel, kes omavad ka Hea Alguse õpetaja sertifikaati.

Õpetajaabid on kaasatud õppe- ja kasvatusprotsessi, nende panust väärtustatakse. Välja kujunenud rollijaotus rühmas säästab aega ja kuna hommikupoole töötab rühmas 3 inimest, jätkub rohkem tähelepanu igale lapsele. Täiskasvanud on eeskujuks positiivsete suhtlemisviiside kasutamisel ja koostöö tegemisel. Mõistetakse asutuse missiooni, liikumist visiooni poole, toetudes töötajate kokkuleppelistele põhiväärtustele (lisa 1). Väärtustele vastamist ja välja töötatud kriteeriumite alusel hindamist kasutame Aasta õpetaja ja Aasta õpetajaabi väljaselgitamisel. Määratletud on ka töötajate ühisväärtused (lisa 2). Iga 5 aasta tagant antakse välja kolleegitunnustus rohkem häält kogunud ühele pedagoogile ja ühele töötajale muu personali hulgast.

Asutuses väärtustatakse elukestvat õpet. 100% pedagoogidest osaleb täiendkoolitustel igal aastal, õpetajaabid on läbinud õpetajaabi koolituse. Kasutatakse koosõppimist: õpetajad ja õppe-ja kasvatusööd toetav personal, personal ja lapsevanemad.

Mudilaste põnev mängumaa

Oleme loonud hooliva, last kaasava ja aktiveeriva keskkonna, kus lapsed tegutsevad kokkuleppeid järgides. Reeglid õpetavad vastutama, mis on elus üheks oluliseks väärtuseks. Tervislik, turvaline ja lastesõbralik mängupaik on personali ja huvigruppide koostöö tulemus. Üks meie lapsevanem on öelnud: „*Lapsevanemad tunnevad oma last kõige paremini, seetõttu saavad õpetajad luua meie lastele parima kasvukeskkonna ainult perede abiga.*”

Mängukeskused pakuvad erinevaid tegutsemisvõimalusi, valikuid. Õige valiku tegemine vajab ka otsustamist ja oma valiku põhjendamist. Tegevuseks pakume mitmesuguseid materjale ja võimalusi ka siis kui suur osa lastest tegeleb sama teemaga. Lapsed vastutavad oma mängukoha kordategemise eest.

Vaimne keskkond on kaasav, eriarvamusi tunnustav ja arvestav. Täiskasvanu hoolib, märkab, tunnustab, annab aega ja võimaluse eneseväljendamiseks ja tegutsemiseks. Õpetatakse andma tagasisidet kaaslastele, hinnangut oma tegemistele ja käitumisele. Arvamused kogume lapse arengumappi, mille ta kooli minnes kaasa saab. Oluliseks peame nn tagasipeegeldumist ka kolleegilt kolleegile.

Oleme põhjalikult läbi mõelnud õppimisvõimaluste loomise, õppimise võimalikuks tegemise. Kõik vajalik on lastele kättesaadav avatud riulitelt. Mööbli paigutus eraldab kärarikkamad mängukeskused süvenemist ja vaikust nõudvatest (nt raamatu- ja kirjaoskuskonksurk). Igal lapsel on koht oma isiklike asjade hoidmiseks. Õpitakse aru saama mõistetest *minu oma, sinu oma, meie oma*.

Ruumis on eakohased, osaliselt koos lastega koostatud visuaalsed materjalid:

- **mängunurkade tähised, asjade asukoha märgistus** aitab lapsel ruumis orienteeruda, pärast mängu üles leida asjade kogu. Kuna mängunurgas tegutsejate arv on piiratud, siis õpib laps olema kannatlik, vajadusel ootama oma järjekorda;
- **rühma väärtuste puu:** puu kannab ühisväärtuste „vilju”, milles lapsed, lapsevanemad ja töötajad on kokku leppinud. Vanemad lapsed on puu ise ka plakatiks kujundanud (näidis, lisa 3) Väärtustele pööratakse tähelepanu terve päeva jooksul;
- **laste loomingu väljapanek** on laste silmade kõrgusel, lastevanematele kõrgemal. Oleme püüdnud päeva jooksul teha lastevanematele nähtavaks teha. Huviga loetakse laste arvamuste, tähelepanekute, põhjenduste üleskirjutisi. Suur abi on selles töös õpetajaabidest;
- **kokkulepped e. rühma head tavad** väljendavad ootusi viisakaks, teisi arvestavaks käitumiseks. Nt toas räägin vaikselt, õues võin hõisata; lõunasel puhkeajal magan, mõtlen või unistan... jne. (lisa 4)
- **tunnete märkimise tabel** (tunnete maja, aken, nukuk vm): hommikuringi üks osa on mõtlemine tunnetele. Kui laps oskab oma tunnetest aru saada, mõistab ta ka teisi. Oma nimega tundemärgi (rõõmus, kurb, rahulik, vihane vm) paneb ta tunnete tabelisse. Kui tunne päeva jooksul muutub, on lapsel õigus märki vahetada (lisa 5).
- **kalender, ilmastikukalender** õpetab märkama, muutusi tähele panema, järeltõõ tegema, põhjus-tagajärg seost leidma;
- **tähestik ja numbrid** on tarkuse allikaks. Lapsi motiveerib teadmine, et kui tähed ja numbrid selged on, saab homme teada ja teha palju rohkem asju kui täna;

- **rahvuslikud materjalid** on abiks rahvusväarikuse ja kodumaa-armastuse kasvatamisel. Õpime ka eri kultuuridest lugu pidama, eriti veel kui rühmas on teisest rahvusest lapsi (lisa 6-7);
- **päeva ametid** on rühmiti erinevad. Populaarsemad neist on õpetaja abiline ja rivijuht. Kokku on lepitud ametimeeste ülesanded. Nii on selle päeva rivijuht alati esimene kui rühmast kuhugi välja minnakse, sh jalutuskäigul. Esimesed saavad kordamööda olla kõik lapsed. Eriti vahva on kui liitrühmas osutub selleks rühma noorim (lisa 8)
- **tänunurk:** lastevanemate tunnustamine lasteaia- või rühmaelus osalemise, panuse andmise eest. Oluline on märgata ja olla märgatud. Tänunurk on ka lasteaia infolehes „Päikesejänku Teataja”, mis ilmub kord kuus;
- **materjalid, mis näitavad, et oleme erinevad:** eakohased materjalid peegeldavad inimeste sarnasusi ja erinevusi, nt perepildid ja perede koostatud albumid oma perest, laste perepuud, pilt inimese elukaarest, laste fotod pealkirjaga „Me oleme erinevad, aga me oleme ühe maailma lapsed”, plakat viipekeele sõrmenditega rühmas, kus ühe lapse vanemad olid kurtumad jm. (lisa 9);
- **päevakava lastele, vanematele:** loob turvatunde, õpetab aega planeerima ja kiirustamist vältima;
- vanema rühma kokanduse nurga **nädalamenüü** on vajalik ametimeestele laua katmisel ja lugemise harjutamiseks. Oluline on teada, mis toitu tervise heaks süüakse;
- **tualettruumi pildid mis aitavad meeles pidada hügieenireegleid**

Õppimine ja parendamine

SWOT analüüs näitas, et kõige suuremaks nõrkuseks on ruumipuudus. Puuduvad panipaigad. Kuna lapsed on ühes rühmas 4 aastat, siis on vajalik eale mittevastavate vahendite hoiukoht. Abiks on peretuba, tervishoiutöötaja kabinet ja saal, kus hoitakse ka õppematerjale ja vahendeid. Materjale vahetatakse rühmade vahel. Oleme oma arengukavasse kirjutanud spordisaali ehitamise, mis annaks ruumi juurde. Rühmameeskondade otstarbekad ja nutikad ruumilahendused tagavad õpikeskkonna vastavuse Hea Alguse standardile 100%.

Päikesejänkude tarkvara

Lasteaial on raamatukogu ja peretuba, kust on võimalik materjale, raamatuid ja ajakirju laenutada nii töötajatel kui ka lastevanematel. Põhiliseks abimaterjaliks on raamatud.

Õpetajale:

- C. Lään „Rahvakalendri pühi I ja II”, Ilo 2003, 2004
- M.I.L.K Collection raamatute sari

Vastavalt Hea Alguse kvaliteedikriteeriumile kujundavad, arendavad meie õpetajad väärtushinnanguid ja käitumisviise, **mis toetavad** inimõigusi, sotsiaalset kaasamist, vähemuste kaitset. Projekti Käsikäes II toel saadud sarja kasutamist töös lastega hõlbustavad meie välja töötatud soovitusel õpetajale (lisa 10), mille on raamatukomplektiga kaasa saanud ka paljud teised lasteaiaid vabariigis.

- L. K Popov, D. Popov, J. Kavelin „Vooruste teejuht” (käsiraamat vanematele vooruste õpetamiseks);
- P. Schiller, Bryant „Väärtuste raamat”, Studium 2009

Lastele:

- „Head kombes kõige väiksematele”, Koolibri 1996

- A. de Petigny, C. Suetens „Kaspar õpib häid kombeid”, Koolibri 2005
- E. Damon „Erinevad inimesed”, Koolibri 2005
- E. Damon „Erinevad kodud”, Koolibri 2005
- I. Lember „Laps visiitkaardiga”, Eesti Raamat 1988
- I. Muhel „Meie lapse käitumise raamat”, 1977
- J. Anton „Eesti tähtsad asjad”, Straktom 2009
- Kuidas olla viisakas? Koolibri 2007
- M. Saat „Mina ise”, Eesti Raamat 1988
- M. Saluste „Rõõmuraamat”, Varrak 2003
- N. Roca „5 meelt”, koolibri 2007
- S. Lambert, C. Suetens „Kaspar on kadekops”, Koolibri 2006
- Sari Minu tunded: Armastus. Headus. Kadedus. Üksildus, Koolibri 2008
- T. Seero „JüriMari perelood”, Printall
- E-M. Tali, T. Tali „Tähtraamat. Aastaring Maarjamaal”, Maalehe Raamat 2001

Slaidikomplekt:

- I. Muhel „Kuidas me käitume I ja II”, Tallinn 1989

Pildid:

- Eesti keele õppekomplekt. Minu pere, kodu ja sõbrad. TEA Kirjastus 2001
- Komplekt koduloo teemalisi pilte I ja II. Koostanud L. Reinap. Ilo 2110/2002
- R.S. Bure Kuidas käituvad sõbrad? Sank-Peterburg 2005
- S.V. Burdina Hoiu elavat! I ja II, Kirov 2004

Lauamängud:

- Aita Oljat (matemaatiline lotto), Vesjolka 1986
- Alias , Nelostuote- Soome
- Amet ja töövahendid, Trefl-Poola
- Emad ja nende lapsed, Ravensburg-Saksa 1993
- Heade kommete mäng (täringumäng, „Head kombed...” raamatu lisa)
- Inimesed- erinev vanus, sugu, välimus (omavalmistatud vineerfiguurid ja liistulaud)
- Kelle kodu? Trefl-Poola
- Kes tuli külla?
- Kodust lasteaeda (omavalmistatud täringumäng)
- Leia vastandid (tunded), Ravensburg-Saksa
- Lillekorv emale (täringumäng „Tähekesest”)
- Lõbusad röstsaiad, Soome 1996
- Minu kodu (loto), Ravensburg-Saksa 1999
- Minu farm (pusle), Ravensburg-Saksa 2000
- Mis on minu nimi? (matemaatiline mäng)
- Mis on südamele kasulik, kahjulik (omavalmistatud mäng)
- Näen, kuulen, tunnen (mäng „Tähekesest)
- Perekond Papiste
- Pildimäng „Asjad minu kodus”, Ilo 2001
- Sõpradega kooliteel (täringumäng)
- Söödav-mittesöödav (omavalmistatud mäng)
- Tee endale ja sõbrale nägu (magnetmäng), Disetsa 2002
- Tervislik-vähemtervislik (omavalmistatud täringumäng)

- Väike perenaine (pildimäng)

Õues on keskkonnakasvatuseks loodud head tingimused. Lasteaia õuealal kasvab 30 erinevat puud-põõsast, millest 20 on tähistatud infotahvliga Keskkonnainvesteeringute Keskuse toel. Sama asutus rahastas ka Eesti Tulevikulapse Sihtasutuse kaks aastat kestnud keskkonnakasvatuse pereprogrammi, mille raames toimusid ühisüritused pereliikmetele ja töötajatele, koolitused, väljasõidud, laste projektide esitlemine keskkonnapäeval jm. Lastevanemate, sponsorite ja If Kindlustuse abil rajatud liiklusväljakul õpivad lapsed liiklemise põhitõdesid, millest üks olulisemaid on reeglitest kinnipidamine, et nii laps ise kui ka kaasliikleja ei saaks kannatada. Meie lasteaed on liitunud Tervist Edendavate Lasteaedade võrgustikuga. Õuesõppimiseks on varjualuse all lauad ja pingid.

Õppimine ja parendamine: Napib väärtuskasvatuseks eakohast abimaterjali. Vähe on sobivat kirjandust ja mängu eesti autoritelt, seetõttu alustasime laste arvamuste, tõsielujuhtumite üleskirjutamist. Kuulutasime välja juttude, luuletuste konkursi praegustele ja endistele kasvandikele, lastevanematele, samuti töötajatele, et rikastada väärtustega seotud lugemisvara, mis annaks ideid ka täiskasvanule koos lapsega väärtuste üle arutlemiseks. Õpetajad on ise ja koos lastega valmistanud mitmesuguseid mängu. Kasutada rohkem omaloomingulisi ja isetehtud mängu. Osta juurde väärtuskasvatust toetavaid abimaterjale. Kasutada rohkem õuesõppimise erivorme.

Õppimine on mäng, mäng on õppimine.

Peame oluliseks lapse arengust lähtuvat õpetamisviisi. Eesmärkide ja õppematerjalide valikul lähtume lapse isiksusest. Õpetajad tunnustavad lapse loomulikku kasvamist ja arenemist, arvestades erinevat tempot ja pere soove.

Õppimine on vastastikune aktiivne protsess (lapsed – täiskasvanud lasteaia – eakaaslased – kodu – väliskeskond). Täiskasvanu roll õppimisprotsessis on äärmiselt oluline – muuta õppimine huvitavaks, luua tingimused mänguliseks tegevuseks, anda juhiseid, abistada ja toetada last, pakkuda sobivaid materjale ja vahendeid, ergutada lapsi tegutsema võimalikult aktiivselt ja iseseisvalt.

Meie kauaaegne hoolekogu esinaine M. Sooniste on öelnud: „*Märkasid, et laste igapäevaprobleeme ei lahendata nii nagu õpetajale mugavam, vaid nii, et lastel oleks parem.*”

Meie raamatute raamat.

Õppekava on ülevaatlik ja konkreetne. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted, on seotud ka väärtuskasvatusega. Iga valdkonna eesmärgid, sisu ja eeldatavad tulemused on vormistatud vanuseti tabelitena. Väärtused on põimitud valdkonna Mina ja keskkond alalõikudesse:

- Laps ja tema elu
- Liiklus
- Loodus
- Rahvuskultuur, head kombed, väärtused (lisa 11)
- Terviseõpetus

Õppimine ja parendamine: Analüüsida väärtuskasvatuse tulemusi, tegevuste mõju ja selle alusel planeerida õppekava arendustegevust.

Päikesejänkude päev

Hommikuring

Eneseväljendamist ja kaaslaste lõpuni kuulamist saavad lapsed harjutada hommikuringis, millega alustame iga päeva. Rühmadel on päeva alustamiseks välja kujunenud traditsioonid, et luua päevaks positiivne meeleolu. Nt alustab Nublude rühm salmiga:

Mina olen Nublu ja sina oled Nublu

Sõbra kõrval on jälle Nublu

Mina sõbraks sinule, sina sõbraks minule.

Õpetajate koostatud hommikuringimapp annab ideid igaks teemaks. See on päeva parim osa demokraatia arendamiseks: kõik soovijad saavad sõna, avaldada oma arvamust, seda põhjendada, jagada oma ideid. Räägitakse üksteisele teemakohaseid uudiseid, mida kuulnud kodu, sõpradelt või meedia vahendusel. Õpetajad kasutavad võimalust laste ja nende perede kultuuri ja traditsioonide tunnustamiseks ja peavad lugu laste mõtetest ja arvamustest. Vajadusel arutatakse ka mõnda juhtumit, et anda hinnang halvale ja vääritle teole või käitumisele. Täiskasvanu väljendab selgelt oma ootusi ja eesmärke. Lapsed valivad mängukeskuse ja tegevuse ja materjalid, vahendid.

Õppimine ja parendamine: On mõned pered, kes tihti hilinevad. Laps, kes pole osalenud hommikuringis, tunneb ennast halvasti ja tal on tegevusse lülitumisega probleeme. Tuletame lastevanematele meelde lasteaia häid tavasid nii koosolekutel kui stendide kaudu juhtkonna poolt. Lapsevanemad on kinnitanud ka allkirjaga meie kokkulepet. Probleemiga on kursis vanematekogu liikmed. Paigaldasime fonolukud ja suleme välisüksed kl 9.05. Hilinejad peavad siis paluma luba sisenemiseks. Täna on hilinemisi vähem, kuid „kroonilistel” hilinejatel ikka juhtub. Tuleb jätkata lastevanemate individuaalset mõjutamist ja selgitada, kuidas tunneb ennast laps, kes pole ise hilinemises süüdi.

Väärtustega väarikamaks

Peale hommikuringi on lastel võimalik tegutseda üksinda, liituda grupiga või osaleda ühistöös. Eelistame tegevusi väikestes rühmades. See annab lapsele võimaluse üksteisega loomulikult suhelda, probleeme lahendada, teha otsuseid ja harjutada eneseväljendamist. See võimaldab paremini õppida tundma erinevusi ja saada iseseisvamaks. Igal täiskasvanul on juhendada 6-7 last. Õppimine jätkub õues, sageli huvigruppide abiga väljaspool lasteaeda.

Õpetajad püstitavad üldoskuste arendamiseks eesmärgid kuuks. Eesmärk võib olla püstitatud vastavalt vajadusele, kas tervele rühmale, laste grupile või individuaalselt lapsele. Väärtuskasvatus on integreeritud nädalateemat käsitlevatesse tegevustesse, kuid on ka nädalateemasid, mis on pühendatud ainult väärtustele (lisa 12)

Oleme:

- meisterdanud eakatele kaarte eakatepäevaks;
- rõõmustanud vanadekodu elanikke;
- korraldanud ühisüritusi memmede ja taatidega;
- kohtunud Pärnu Toimetulekukooli õpilastega;
- saatnud Gruusia lastele pilte ja kaarte jõuludeks;
- kogunud ja kinkinud saatnud vähihaigetele lastele Tartus mänguasju, raamatuid;

- annetanud Pärnu supiköögile „Ärkamine” värvimis- ja eestikeelseid raamatuid, kuna seal tegutseb ka teistest rahvustest laste ring;
 - pererühmal ja aiarühmadel on sõprusrühmad teistest lasteaedadest, kellega kohtutakse vähemalt 2 korda aastas;
 - oleme kutsunud 3 aastat järjest teiste lasteaedade kooliminejaid õppima liiklemist meie lasteaia liiklusväljakul;
 - kogunud ja saatnud hulgaliselt toitu, tekke ja patju loomade varjupaigale;
 - kohtunud sõprusrühmadega teistest lasteaedadest kord meie kord sõprade juures;
 - tähistame rahvuslikke ja riiklikke tähtpäevi sh peame kalliks lasteaia traditsioone:
- isadepäev
 - advendiaeg
 - jõulud
 - personali jõululõuna
 - lasteaia sünnipäev
 - Tublitupsude mänguring (järjekorras olevatele peredele)
 - jüripäeva matk murumängudega(ülelasteaialine)
 - rühmade vanematekogudele pühendatud tänuõhtu
 - temaatiline õhtu ööbimisega lasteaias (kooliminejatele)
 - lõpupidu ja ekskursioon kooliminejatele
 - laulupäev 5-aastastele lastele emadepäeval
 - 100 päeva kooli algusest (taaskohtumine 1. klassi läinud lastega ja nende vanematega)

Väärtuskasvatusega seotud aastaeesmärkideks on olnud:

Lasteaed koos lastevanematega on laste väärrika, viisaka käitumise, oma tervist ja ümbrust hoidva suhtumise kujundaja (2008/2009)

Väärrika ja viisaka käitumise kujundamiseks:

- rühmades pöörati suurt tähelepanu laste suhtlemisoskuste arendamisele ja viisakale, väärrikale käitumisele nii läbi mängu, õppetegevuste kui ka igapäevaelu;
- 6 pedagoogi läbis kursuse lastele probleemilahenduslikku lähenemise õpetamiseks ja said häid materjale tööks lastega;
- sõbrapäeval presenteerisid teistele rühmadele häid kombeid Pesamunad (viisakas käitumine bussis), Nublud raamatu „Murbi ja Paliina” ainetel) ja Kiti-Kätid (viisakas käitumine kontserdil);
- muusikaõpetaja pööras palju tähelepanu viisakusele esinemisel, tantsule palumisel ja partneri kohale saatmisel;
- liikumisõpetaja, tennise- ja judotreener õpetasid ausalt võistlema ja väärrikalt kaotama

Tulemus:

- paranes laste käitumine ühisüritustel, pidudel, väljaspool lasteaeda;
- laste suhtlemisoskus on parem;
- lapsed teavad kokkulepitud reegleid ja märkavad kui neist kinni ei peeta;
- huviringides osalejad oskavad paremini oma emotsioone kaotuse korral kontrollida;
- Tallina Tervishoiu Kõrgkooli praktikandi vaatluspraktika tulemus näitas, et Pähklipurejate rühmas ei ole kiusamist;
- õpetajate enesehindamisest selgus, et lapsed oskavad paremini lahendada probleeme ühise eesmärgi nimel (2005- 3,0; 2008- 4,0);
- suurenes soov teisi abistada ja toetada

On loodud eeldused ja tingimused rahvusväarikuse, erinevuste suhtes salliva maailmavaate kujunemiseks ja väärtustamiseks (2007/2008)

- kodu(maa) temaatika integreeriti erinevate tegevuste ja igapäevaeluga. Läbi muusika, kunsti, kirjanduse ja liikumise mõjutati laste väärtushinnangute kujunemist, tundeid ja positiivseid hoiakuid.
- laste sotsiaalsete oskuste arendamine ja kogemuste omandamine rahvusväarikuse kujunemiseks toimus läbi juhendatud mänguõppe;
- juhataja asetäitja õppe- ja kasvatusalal osalemine rahvusvahelisel ISSA koolitusel Vilniuses ja Istanbulis teemal „Haridus sotsiaalsest õigusest” andis ideid, kuidas anda lastele teadmisi ja kujundada oskust olla salliv ja mõistev erisuste suhtes;
- arendustöörühm koostas õppekavasse peatüki „Rollimängu õpetus”. Täiskasvanu poolt juhendatud mänguõpetus rakendus pedagoogilise nõukoguga otsusega alates 02.01.08 ja viiakse läbi 2 korda kuus, vanemas rühmas vajadusel. Kooliminejad hindasid mänguvõimalusi hindegaga **4,6** (mänguasjad, aeg ja kaaslased mänguks).
- tähistati rahvakalendri päevi. Jõulupeod olid rahvuslikud ja ühtses rahvuslikus stiilis kaunistatud asutus pälvis kiidusõnu nii lastevanematelt kui külastajatelt;
- kodumaa 90. juubeliürituste raames toimusid huvitavad ja emotsionaalsed üritused: „Pajupillist torupillini” – pille tutvustas Olavi Kõrre; Marvi Volmer viis meid rahvariiete ilumaailma; emakeelepäeval laulsid lapsed eesti heliloojate kodulaule ja väljas oli laste looming teemal” Eesti laste kunstis”. Toimusid memme-taadi peod, millest säravam oli Pesamunade rühma pidu koos Virve Kösteri ja tema pereansambliga;
- konkursi „Kodumaanurgake” raames täiendati ja korrastati visuaalsed Eestit tutvustavad materjalid rühmades ja metoodilises kabinetis. Tulemusi hindas erapooletu komisjon
- osalesime Pärnumaa laste- ja noorte tantsupeol „Mu Isamaa armas”
- Pärnu Maavalitsuse poolt rahastatud projekti toel ellu viidud Talupäev väärtustas meie esivanemate pärandust;

Tulemus:

- tunduvalt paranes peotiketist kinnipidamine;
- kodumaanurkade värske kujundus innustas lapsi rohkem küsima ja huvi tundma kodu, kodukoha ja kodumaa teemal;
- üritused toetasid eesmärgi täitmist ja mõjutasid nii lapsi kui täiskasvanuid emotsionaalselt;
- lapsed said olla uhked tantsupeol lasteaeda esindades;
- laste mänguoskused paranesid.

Õppimine ja parendamine

- lapsed on nn teoorias tugevad, aga mitte kõik ei oska teadmisi erinevates olukordades rakendada. Muret teeb üksikute laste käitumine, kellel on raskusi suhtlemisel ja probleemide lahendamisel eakaaslastega, räägivad rumalasti või osatavad täiskasvanuid. On esinenud ka lastepoolset füüsilist vägivalda täiskasvanu suhtes (kriimustamine, sülitamine, löömine);
- lapsed oskavad anda hinnangut halvale käitumisele, aga samas unustavad, kuidas ise õigesti toimida. Kokkulepitud reegleid teatakse, kuid nendest kinnipidamine vajab järjekindlust nõudmistes;

- avastasime, et laste problemlahenduslikuks käitumiseks vajalik ja väärtustega seotud sõnavara on kesine. Lisasime selles valdkonnas sõnavara laiendamise õppekavasse;
- tellisime pedagoogidele koolituse. Õpetajad said Tartu Ülikooli lektor Ly Ergilt suurepärase materjali, kuidas õpetada lapsi suhtlemisprobleeme ennetama;
- mõistsime paremini, et tuleb arvestada ealiste iseärasustega. On ju loomulik, et kõne puudumisel sõimeeas, võetakse appi käed. 3-aastane aga arvab, et kõik teised peavad olema samasugused kui tema. Kohtumised sõprusrühmaga näitasid meile, et lastel pole kerge luua uusi sõprussuhteid. Ikka mängitakse oma rühma lastega või valitakse enda sarnane sõber – tal on samasugused pikas patsid või sama nimi.
- perekooli raames koolitasime lapsevanemaid teemadel: „Mäng, lapse arengu näitaja”, „Täiskasvanute sisendused muudavad laste elu”, „Kasvatamisest ja kasvamisest”, „Mina teiste seas” ja „Turvaline suhtlemine kodus ja lasteaias”

ÜHTSUSES PEITUB JÕUD

Lasteaia huvigrupid on määratletud ja vastastikused ootused ja vajadused välja selgitatud. Koostöösuhe huvigruppidega toetab lapse ja lasteaia arengulisi vajadusi.

Lapsevanem M. Sooniste: „*Mulle ja lastele on lasteaeda tulek ja sealolek tehtud armsaks lihtsate asjadega. Elu suureks saladuseks on piasjad, sest just need määravad, kas meil on hea või halb, kas meist hoolitakse.*”

Huvigrupid on kaasatud väärtuskasvatuse:

- **lapsevanemad** on kaasatud meie igapäevastesse tegemistesse, osalevad vabatahtlikkuse alusel õppe- ja kasvatustöös, ürituste korraldamises ja läbiviimises;
- sügisel lasteaeda tulevad uued pered osalevad kevadises Tublitupsude mänguringis, mis tagab sujuva ülemineku kodust lasteaeda. Vanemaid nõustatakse lapse ettevalmistamise küsimuses ja tutvustatakse asutuse häid tavasid.
- **Eesti Tulevikulapse SA** koostööprojektid: 2006-2007 Keskkonnaprogramm peredele: Looduses õpib väike ja suur; 2009 „Eesti Ühiskonna väärtusarendus 2009-2013” konkursi raames projekti elluviimine „Väärtustega väärikamaks” Avatud Eesti Fondi ja Tartu Ülikooli toel: ühiskoolitus ja valmib kogumik „Päikesejänkude väärtuste raamat”.
- **MTÜ Hea Algus:** koolitused ja võimalus jagada asutuse head kogemust: 2009 esinemine Hea Alguse rahvusvahelisel konverentsil Tartus teemal „Eesti Tulevikulapse SA- lastevanemate algatus” ja vabariiklikul Hea Alguse võrgustikutöö seminaril „Väärtustega väärikamaks”. Hea Alguse ettepanekul viisime läbi vabariikliku kogemuspäeva „Päikesejänkude erinevad loodusprillid”. Kirjutatud artikkel asutuse koostööst Eesti Tulevikulapse Sihtasutusega ISSA aastaraamatusse 2009.
- **Tervise Arengu Instituut, Pärnu Teedevalitsus ja Päästeamet:** toetavad tööd väärtustega „tervis”, „turvalisus”
- **Pärnu Loodusmaja:** keskkonnaalased koolitused ja väljasõidud täiskasvanutele, näitused, õppepäevad ja -käigud lastele
- OÜ Logoserv, Tallinna Pedagoogiline Seminar, TÜ Pärnu Kolledž: koolitus ja asutuse kogemuse jagamine tellitud ettekannete ja loengute näol, praktikantide juhendamine.
- **Pärnu Linnavalitsus:** lasteaia tegevuse hindamine, pidaja ettepanekul kogemuse jagamine, nt 2009 ettekanne „Hea Algus ja sotsiaalne avatus” Pärnu pedagoogidele.

- **Pärnu Maavalitsus:** tervisedenduslike väikeprojektide rahastamine

Õppimine ja parendamine

Lapsed tulevad väga erinevaid väärtushinnanguid kandvatest peredest: on isa, kes kasvatab üksinda 3 last, usklikke ja muukeelseid peresid. Koostööd tuleb teha kõigiga, suhtuda austavalt perede traditsioonidesse, eripärasse. Oleme püüdnud leida ühisoas ja sellele toetuda. Perekooli raames jätkata lastevanemate koolitamist. Korraldada töötajate ja lastevanemate koosõppimist. Teha väärtuspõhist koostööd kõikide huvigruppidega

PÄIKESEJÄNKU MISSIOON:

Aidata koostöös perega lapsel kasvada iseendaks, kes

- tuleb toime koolis ja igapäevaelus;
- austab inimest enda kõrval;
- austab esivanemaid ja rahvuskultuuri;
- hoiab oma tervist ja maailma meie ümber;
- on positiivse ellusuhtumisega.

**TURVALISUS,
LAPSEST
LÄHTUMINE**

**OMA TÖÖD
JA LAPSI
ARMASTAVAD
TÖÖTAJAD**

**MÄNGULINE,
INDIVIDUALI-
SEERITUD
ÕPPE- JA
KASVATUSTÖÖ**

KOOSTÖÖ

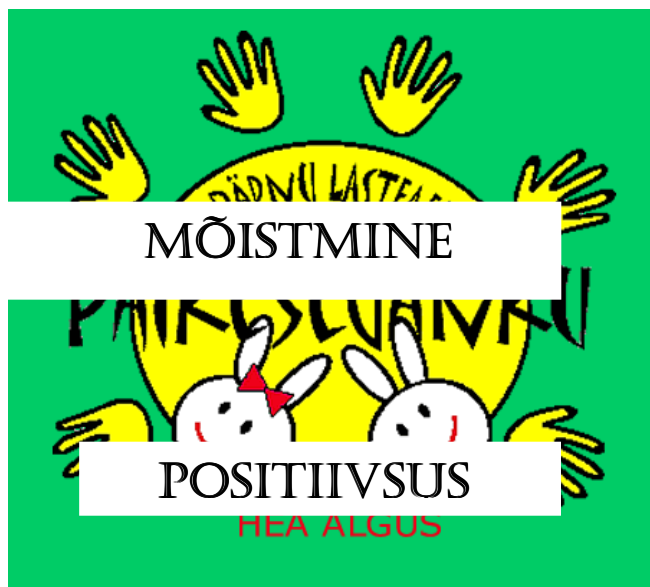
P Õ H I V Ä Ä R T U S E D

Lisa 2

PÄIKESEJÄNKU TÖÖTAJAD VÄÄRTUSTEGA VÄÄRIKAMAKS

KANNATLIKKUS

USALDUSVÄÄRSUS

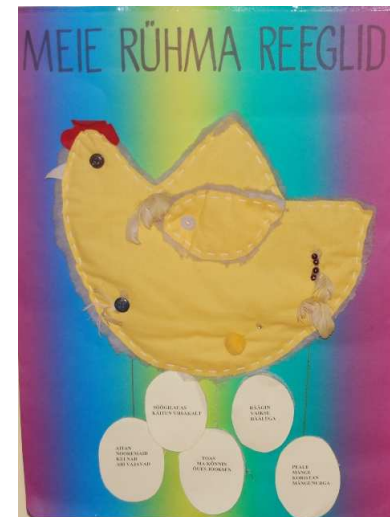
AVATUS

HOOLIVUS

PÜHENDUMINE
TERVIS

Lisa 3

Lisa 7

The image shows a collection of educational materials for Estonian language learning. At the top center is a semi-circular diagram titled "INIMISE ELUKAAR" (Human Life Cycle) with illustrations and labels for different stages: "IMIK" (Infant), "EMAGA NODUS" (With mother), "LASTEIAIALAPS" (Preschool child), "KOOLILAPS" (School child), "OLEN TÖÖL VÕI ÜLIKOOIOLIS" (I am working or a student), "EMA JA ISA OLEMISE AEG" (Time of being a mother and father), "KÄIN TÖÖL" (I am at work), "VANAVANANE JA VANAVANAEM" (Grandfather and grandmother), and "OLEN VANAVANANE" (I am a grandfather). To the left is a colorful caterpillar-shaped chain of circles. To the right is a small blue sign with the text "IGAL INIMISEL ON OMA TEE JA SEE TEE EI LÕHNEAET ARA KÄÄ..." and a white sign with a grid of Estonian letters. Below these is a large banner with the Estonian alphabet: "INOPRSZTUVÕÄÖÜXY" and "678910". At the bottom are three charts for counting syllables: "KAKS" (Two), "KOLM" (Three), and "NEEL" (Four).

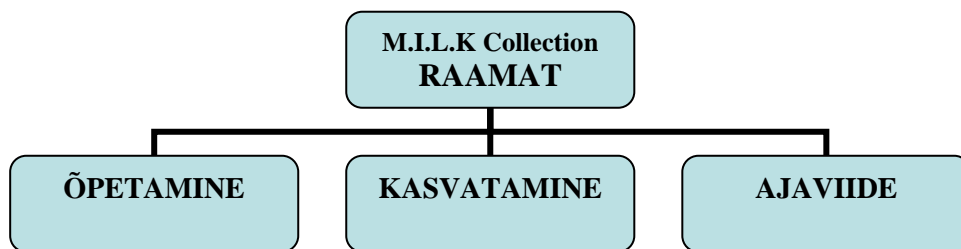
Saateks

Sarjas M.I.L.K Collection (Moments of Intimacy, Laughter, and Kinship) on ilmunud rida raamatuid, mis sisaldavad fotosid erinevatest geograafilistest piirkondadest, kajastamaks spontaanseid hetki inimeste elust. 2003.a. Uus-Meremaa kirjastuse poolt korraldatud konkursile paluti osalema 192 maailmariigi fotograafi, kelle ülesanne oli jäädvustada fotona inimolemuse suurejoonelisust läbi lihtsate ja spontaansete emotsioonide alates elu esimesest hetkest kuni viimase päevani. Konkursil osales 17 000 fotograafi enam kui 40 000 tööga. Täna on selle sarja raamatuid levitatud enam kui 20 riigis ja eksponeeritud näitustena mitmes maailma eri paigus.

Metoodilised soovitused

MIS? MILLEKS?

Laps õpib ja avastab maailma lähtuvalt oma arengutasemest koostöös teiste laste ja täiskasvanutega. Täiskasvanu ülesandeks on luua aktiivne suhtlus- ja kasvukeskkond, leida lapse arengutasemele sobivaid **tegevusi** ning **materjale**.

Käesolevad raamatud on mõeldud abimaterjaliks õpetajatele nii lasteaedades kui ka algklassides igapäevatoos laste kõlbelise- ja tundekasvatuse toetamiseks ning on suurepäraseks vahendiks laste sotsiaalsel kaasamisel. Pildiraamatute abil toimib **kasvatav õpetamine**, mille eesmärk on mõjutada väärtushinnanguid, tundeid, ideaale, hoiakuid laste isiksuse kujundamisel hoolivaks, teistega arvestavaks maailmakodanikuks. Õpetajal on võimalus ise teha sobivaid valikuid, lähtuvalt ealistest ja arengulistest iseärasustest ning tegevuste/tundide temaatikast. Raamatud sobivad grupi- ja individuaalseks tööks või näitamiseks rühma/klassi ees (nt „Our beautiful children“). Ka vabal ajal on lapse parimaks suhtluspartneriks raamat, mille abil kogeda äratundmist. Raamatusõbra eest avaneb pildimaailm, kus erinevad inimesed on temaga samas ajas samade probleemidega, rõõmude ja muredega.

Elust enesest pärit fotod peegeldavad nähtamatut armastuse sidet, mis ühendab perekondi ja sõpru. Olenemata kontingendist ja rahvusest taandub inimlikkus kõikjal sarnastele põhiväärtustele:

- armastus
- sõprus
- hoolivus
- tolerantsus
- mõistmine

Tänases päevas peame tõdema, et väärtushinnangud on kreenis. Inimlike väärtustega on võimsalt konkureerimas raha, võim, ahnus, kadedus, vägivald. Jõudsalt areneb nii sotsiaalne- kui ka varanduslik kihistumine, on kodutuid, töötuid jne.

Eesti on saanud koduks eri nahavärvusega inimestele, erinevatest kultuuridest pärit kodanikele. Hallipead austama, nõrgemat abistama, erisustega arvestama, ka märkama, mõistma ja toetama õpitakse lapseas, seetõttu on väga oluline käsitleda lastega just selliseid teemasid, mis aitaksid näha elu eripalgelisust. Muutumine tolerantsemaks annab õiguse uskuda ja arvata avaramalt ja muudab turvalisemaks lapse teekonna täiskasvanuikka.

M.I.L.K. Collectioni sarja raamatute fotod pakuvad hulgaliselt ideid arutlemiseks, mõtete vahetamiseks, oma arvamuse põhjendamiseks. Nad aitavad lapsel suhestuda temast erinevate inimestega ning pakuvad võimaluse leida positiivseid lahendusi, optimistlikku probleemikäsitlust, pisendamata muresid.

MIKS?

Selleks, et **pedagoog** või **lapsevanem** saaks:

- toetada lapse püüdu mõista maailma;
- ergutada laste intellektuaalset aktiivsust ja tunnetushuvi ümbritseva tegelikkuse vastu;
- õpetada hindama raamatute kaudu omandatud uute teadmiste ja kogemuste väärtust;
- aidata aru saada üldinimlikest väärtustest, kultuurile omastest mudelitest;
- kasutada võimalusi erinevuste positiivseks rõhutamiseks;
- aidata vältida eelarvamusi ja stereotüüpe;
- anda teadmisi ja kujundada oskusi demokraatliku kodanikuühiskonna aktiivseks liikmeks olemiseks võrdsuse, sallivuse ja sõpruse vaimus kõigi inimeste ja rahvaste vahel;
- aidata omandada kogemusi erinevatest perspektiividest lähtudes: erinev emakeel, erinevad kultuurid, erinevad sotsiaalmajanduslikud grupid;
- arendada sotsiaalset kompetentsust ja väärtushinnanguid, mis toetavad inimõigusi ja kõikide vähemuste kaitset;
- aidata mõista erinevaid suhteid ja tundeid, nende väljendusviisi ja olemust;
- äratada huvi fotokunsti vastu.

KUIDAS?

- tutvusta mõisteid „foto“, „fotograaf“, fotografeerima“, „fotokunst“;
- anna aega raamatu vaatamiseks, pildi/piltide uurimiseks ja avastamiseks, tekstist tuttavate tähtede otsimiseks;

- suuna last mõtlema fotole pealkirja, kirjeldama pildil kujutatut, fantaseerima ja oletama ;
- erguta last tema enda jaoks oluliste küsimuste üle järele mõtlema, arutlema, oma valikuid põhjendama, järeldusi tegema;
- innusta omaloomingulist jutukest koostama, raamatupilti jutustamisel kasutama;
- loo piltide toel olukordi, tegevusi, mis panevad lapsed mõtlema tunnete ja eetiliste küsimuste üle; kaasa elama teiste rõõmudele või muredele;
- erguta lapsi võrdlema – leidma sarnasusi, erinevusi (Close friends) , järjestama (nt. kurb, kurvem, kõige kurvem);
- loo koos lastega mitme erineva raamatu põhjal pildiseeria, mis väljendab armastust, hoolitsust, hoolivust;
- ava üks fotodel kujutatud suhetemaailma, aita lapsel sobitada pilti. Mida mõtled, tunned? Kuidas toimiksid sina? Kuidas sulle tundub? Mida teeksid teisiti? Miks? Milleks?
- käsitle teemasid, mis võimaldavad arutleda elu põhiväärtuste üle, mõista paremini üksteist, üksteise mõtteid ja tundeid, suhteid sõprade ja eakaaslastega, oma vanematega ja teiste täiskasvanutega. Nt. „Inimese elukaar“ (vananemine on loomulik, vananemine pole haigus); „Mina teiste seas“, „Kui mul oleks miljon krooni?!“ „Märkan ja toetan“, „Tahan aidata,“ „Hallipead austan, kulupead kummardan!“, „Kes on sõber?“ „Mis mind teeb õnnelikuks/õnnetuks“, „Millal süda rõõmustab/kuivastab?“ „Võlusõnad, mis teevad rõõmu“, „Minu pere“ (Families, Fathers, Mothers) „Terve-haige“, „Laste oma seadus“ jt.
- lase fantaasial lennata, et luua koos lastega lisaks traditsioonilistele uusi teemaüksusi, mis keskenduvad meid ümbritsevale mitmekesisusele;
- gruppitööna „küpseta“ koos lastega nn eluleiba. Anna ülesanne joonistada leib, sai, pirukas vm küpsetis, jaotada see lõikudeks e. viiludeks ja kirjutada kõige pakemale viilule arutelu tulemusena selgunud väärtus. Kui paksu eluleivaviilu üks või teine väärtus laste silmis väärrib? Tegevust võid korrata lastevanematega. Võrdle eluleibu. Mis järeldusi saad teha?
- kaasa lapsed välja mõtlema mängu meeleolu ja tundemaailma korrigeerimiseks;
- kasuta kleepse/märke või sõnakaarte fototegelaste meeleolu määratlemiseks: lõbus, õnnelik, imestunud, murelik, kurb, hirmunud jne (nt ☺); tunnete väljendamiseks, matkimiseks;
- anna lapsele aega jälgida teisi, õppida ootama, kuulama kaaslaste vastuseid, pakkuda ideid, leidma vastuseid;
- võimalda lapsel näidata leidlikkust, originaalsust lahenduste leidmisel, tunnustada;
- ole ise eeskujuks erinevate vaadete austamisel;
- seosta pildi süžeesid oma ja/või laste reisikogemustega;
- korralda teemapäevi (sh kostümeerimine), kohtumisi erinevate rahvaste tutvustamiseks;
- paku lapsele võimalust läbi kujutava kunsti oma mõtteid ja tundeid väljendada.

Oma tööst innustunud õpetaja on looja, kes tänuväärse abimaterjali kasutamiseks leiab lisaks veel palju erinevaid võimalusi. Kindlasti lisandub hulgaliselt ideid ka lastelt.

Kui täiskasvanule endale on siht selge ja eesmärk kindel, annab see lootust ja jõudu uskuda, et maailm meie ümber muutub sallivamaks, hoolivamaks, igat inimest väärtustavaks.

Nii kaua, kui väikestel lastel on määratud kannatada,

pole siin maailmas tegelikult armastust.
Isadora Duncan (1878-1927)

Kasutades M.I.L.K Collection sarja raamatuid, mis aitavad lapsel maailma avastada täiesti uuest, kohati meile harjumatu, ebatraditsioonilisest küljest, võime loota, et

laps:

- mõistab, et kõigil, olenemata nahavärvusest, keelest, puudest, oma välimuse eripärast jne on õigus elada samasugust elu, olla armastatud ja teha kõike seda, mida teeb tema;
- tunneb end kaitstuna ja aktsepteerituna sellisena nagu ta on;
- oskab kirjeldada erinevaid tundeid, rääkida oma mõtetest, emotsioonidest ja neid põhjendada;
- mõistab erinevaid situatsioone, tuleb toime erisugustes sotsiaalsetes olukordades ja oskab kohandada oma käitumist;
- oskab arvestada kaaslastega, nende soovide, vajaduste ja tunnetega;
- oskab teha tähelepanekuid, tõlgendada kehakeelt ja miimikat ning teha neile tuginevaid järeldusi;
- on sõltumatu oma tunnetes ja arvamustes, arvestab kaaslaste eriarvamustega;
- kasutab mõisteid „foto“, „fotograaf“, „fotokunst“.

Soovin, et leiaksite oma rühma laste jaoks kõige parema viisi, kuidas M.I.L.K. Collectioni sarja raamatuid lõimida erinevate tegevustega. Selleks Teile avatud meelt ja südamesoojust!

Koostas: Maret Põlluste

Rahvuskultuur, head kombed, väärtused

Sotsiaalne keskkond: eesti rahva tähtpäevad ja kombed, üldinimlikud väärtused ja head käitumistavad, rahvusväärikus, teised rahvused

Eestis, ohuallikad ja ohutu käitumine

Tehiskeskkond: olulised (kultuuri)ehitised ja –mälestusmärgid Pärnus, muusikariistad

Looduskeskkond: looduse seotus tähtpäevadega

1,5-3-aastased	3 – 4-aastased	4 – 5-aastased	5 – 6-aastased	6 – 7-aastased
<p>Eesmärgid</p> <p>Laps:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teab, et kasutatakse viisakussõnu; - teab, kuidas tähistatakse sünnipäeva; - oskab vastata erinevate pühade kohta esitatud küsimustele; - teab, kuidas on viisakas käituda külas, võtta vastu kingitust; - oskab sõpra lohutada; - on valmis koos täiskasvanuga ruume koristama, kaunistama, kaunistuste, kingituste tegemisel osalema <p>Sisu</p> <p>Isadepäev: isadele esinetakse, tehakse</p>	<p>Eesmärgid</p> <p>Laps:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teab viisaka käitumise reegleid; - oskab käituda vastavalt kokku lepitud reeglitele; - oskab vastata küsimustele tähtpäevade, kommete, viisaka käitumise kohta; <p>Sisu</p> <p>Isadepäev: isa rõõmustamine pidupäeval; pidu</p> <p>Mardi- ja Kadripäev: kostüümid ja maskid, antakse teemoona</p> <p>Advendiaeg: jõuluootus,</p>	<p>Eesmärgid</p> <p>Laps:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oskab käituda viisakalt erinevates olukordades, kasutades viisakussõnu; - oskab kirjeldada tegevusi erinevatel tähtpäevadel; - oskab küsimuste põhjal rääkida pillidest, raamatu valmimisest ja hoidmisest, nukuteatrist; - hoolitseb oma välimuse, mängu- ja tööpaiga korrasoleku eest; - oskab rääkida telefoniga; <p>Sisu</p> <p>Isadepäev: ettevalmistus isadepäevaks lasteaias; pidu</p> <p>Mardi- ja Kadripäev: mardipäeval riietutakse meesteks, kadripäeval ilusateks naisteks, mardi-</p>	<p>Eesmärgid:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teab, et vaatamata erinevustele, on kõik inimesed lugupidamist väärt, - tunneb lauakombeid, peotiketti, käitub väärikalt; - teab, et igal rahvusel on oma kombed ja traditsioonid <p>- teab rahvuslike tähtpäevade tähendust;</p> <ul style="list-style-type: none"> - oskab koostada pühadetervitust, soovikirja; - teab, kuidas toimib teater; - teab kodu(koha)maa tähendust inimese elus; - teab kodukoha tähtsamaid ehitisi; - nimetab rahvariiete juurde kuuluvaid lisandeid; - leiab Pärnu Eesti kaardilt; - teab, millal heisatakse rahvuslipp; - mõistab sõbralike suhete 	<p>Eesmärgid:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tunneb rahvakombeid - aastaringi rahvakalendris (vanasti, tänapäeval) - teab, et kuudel on ka rahvapärased nimetused; - teab aususe, väärika käitumise, tähendust nii seoses erinevate kohtade, olukordade kui inimestega; - nimetab üldinimlikke väärtusi, teab nende tähendust inimese elus; - teab, kuidas saata kirja; - teab, et on kunstilisel tegevusel on erivorme <p>Sisu</p> <p>Mihklipäev: mihklipäeva tähendus; sügisannid aiast, põllult; sügistööd tänapäeval ja vanasti</p> <p>Mardi- ja Kadripäeva kombestik vanasti, ennustused</p> <p>Isadepäeva tähendus; pidu</p> <p>Kodulinn: kultuuri suurkujudele</p>

<p>kingitusi: pidu Advendiaeg: küünla põletamine, ohud - Jõulud: kuusk tuuakse metsast jõulupuuks; kuusk ehitakse ära; ehted, nende kuju, suurus ja värvus; kuuse ehtimine õpetaja abiga. - kodu korrastamine; kodu- ja lasteaiaruumide kaunistamine; pühadetoitud (piparkoogid, jõulusai, verivorst); piparkookide küpsetamine; jõulukaartide saatmine. - jõuluvana riietus, kingikott; kingituse saamine, selle vastuvõtmine, <i>tänapalun</i>; erinevad kingitused; mida tõi sulle jõuluvana? Uus aasta: kogeb, et soovitakse „head uut aastat!“; käiakse pühade ajal külas ja</p>	<p>advendialus küünaldega, jõulukalender ja üllatused, rühmaruumi kaunistamine. Päkapikud: välimus tööülesanded Jõulud – rõõmu- ja rahuaeg: jõululaulud ja – luuletused; jõuluvana, jõulukink ja jõulukaart; jõuluõhtu kodus ja pidu lasteaias. Uus aasta: „Head uut aastat soovimine!“ Head kombed: viisakussõnade kasutamine (tänapalun, tere); mängureeglite täitmine; käitumine mängunurkades, söögilauas, õuealal, minust erinevate inimestega, peol. Lasteaia</p>	<p>kadrilaul, esinemine pererahvale Advendiaeg: rahu ja vaikuse aeg, ootus, adventiküünlad; ohud seoses elava tulega ja nende vältimine; mida teha kui tekib tulekahju? Päkapikud ja nende tegevus: - elukoht ja eluviis jõuluks ettevalmistused minu kodu ja lasteaia ümbruses (jõulukaunistused); - minu jõulusoov Jõulud: - jõulukaunistused lasteaias; - kuidas võtta vastu kinki; jõuluvana ja jõulupidu Uus aasta: uue aasta vastuvõtmine, raketid, ilutulestik Lasteaia sünnipäev – maja valmimise päev; pidulik aktus Käitumine ja kombed: käitumine erinevates olukordades ja kohtades; laua katmine ja –kombed; hoolitsus oma välimuse ja</p>	<p>väärtust naaberriikidega Sisu Isadepäev kui pere tähtpäev; ettevalmistused kodus; pidu Mardi- ja Kadripäeva tähendus, tänapäeva Mardid ja Kadrid Advendiaeg: - päkapikkude tegevused suvel? - erinevate päkapikkude elu: metsa-, kodu-, aia- ja tallipäkapikk – eluase ja argielu, suhted loomade ja lindudega - kiri jõuluvanale Jõulud: - jõulukaunistused kodus ja lasteaias; - vanad jõulukombed, söögid-joogid, rahvalikud mängud. Uus aasta tähendus. Head kombed: viisakas iseenda ja teiste suhtes (laps, täiskasvanu, vanur, puudega inimene, välimuse eripärane inimene); viisakas poiss ja tüdruk; tunded; külalislahkus; laua- ja pidude etikett; viisakas kõnemaneeer.</p>	<p>püstitatud mälestusmärgid Pärnus: L Koidula, R. Valgre, P. Keres Rahvakalender: aastaring rahvakalendis, kuude rahvapärased nimetused; vanarahva ilmakalender; linnud rahvakalendis. Advendiaeg: adventi- e. jõulutrepp; jõulutegelased; adventikalender; jõulutäht; jõuluaeg kui armastuse, vaikuse ja rahuaeg; küünal kui valguse sümbol - jõulukaunistused kodukohas - kuidas saata kirja, postkast ja postkontor; Jõulud: - jõulutervituse koostamine ja saatmine (sh haiglasse või vanadekodusse vm); - jõulud vanasti ja tänapäeval; - kirik ja jõuluevangeelium Uus aasta: tegevused seoses kolmekuningapäevaga Sõbrapäev e valentinipäev; sõbraga suhtlemise võimalused; Vastlapäev: vastlapäevaga seotud vanarahva ennustused; vastlavurr Kodumaa sünnipäev: - Eesti president ja valitsus; - pealinn Tallinn; - Eesti Vabariigi hümn ja eepos</p>
---	---	--	---	--

<p>võetakse külalisi vastu; külas ei ole sobiv teha paljusid asju, mida kodus lubatakse (ise, ilma loata midagi võtta, kappi või sahtlisse vaadata jne.); külas ei mürata, ei joosta; mõisted <i>hea</i> ja <i>paha</i>; mis sind pühade ajal rõõmustab?</p> <p>Sünnipäev: Mul on igal aastal sünnipäev – igal inimesel on sünnipäev; sünnipäevakingitus, lilled, õnnesoov, tänamine.</p> <p>Lasteaia sünnipäev – seal ma laulan tantsin, pidutsen koos teistega. Rõõm toredast pidupäevast; - lasteaias on palju sõpru ja kui sõber on kurb või haiget saanud, siis lohutan</p> <p>Kodumaa sünnipäev: lipp, peoriided</p> <p>Kevadpüha: - käes on kevad ja</p>	<p>sünnipäev: osalemine aktusel; see on pidupäev kõigile, kes käivad töötavad meie lasteaias</p> <p>Kodumaa sünnipäev: minu kodu, olen eestlane ja räägin eesti keelt; eesti lipp, rahvuspüha.</p> <p>Helid meie ümber: muusikariistad, omavalmistatud pillid (kõristid, plastmasspudelid ja –torud); igapäevaelu helid (koputamine, krabin, krõbistamine, helistamine, sahin jne.); kodumasinat ja liiklusvahendite hääl.</p> <p>Raamat ja teater: raamatu kasutamise võimalused; teater: lava, saal, eesriided, kostüümid; viisakas käitumine teatris.</p>	<p>korrasoleku eest, oma mängu- ja tööpaiga korrasoleku eest; rühmareeglite täitmine; viisakas käitumine vanurite ja teisest kultuurist inimestega.</p> <p>Sõbrapäev: milline on hea sõber? Sõbrapäeva tähistamise tavad; lähen külla sõbrale – sõber tuleb mulle külla; helistan sõbrale – telefon ja selle kasutamine; - sõbra lohutamine ja abistamine; - andeksandmine ja leppimine</p> <p>Vastlapäev tegevused; talvesport ja talvelõbud</p> <p>Kodumaa sünnipäev: rahvuslind ja –lill; rahvariided; kodulinn Pärnu asub Eestimaal</p> <p>Muusika: Erinevad pillid, nende välimus ja kõla; hääle tekitamise erinevad võimalused; loodushääled</p> <p>Raamat: erinevad raamatud, välimus, suurus,</p>	<p>Sõbrapäev: sõbrapäeva traditsioon; teineteisega arvestamine; tüli ja leppimine; suhted laps-laps</p> <p>Vastlapäev: toit ja tähendus</p> <p>Kodumaa sünnipäev: - kodukoha(maa) tähendus inimese elus (armastus, traditsioonid); - kodukoha tähtsamad ehitised: Vallikraav, Tallina väravad, Punane torn; - teised rahvused, kes elavad Eestis; igal rahvusel oma traditsioonid tähtpäevade tähistamiseks. - sõbralikud suhted Eestimaa naaberriikidega; Pärnu Eestimaa kaardil; - kodumaad kaitseb kaitsevägi. - lipu heiskamise kord; - rahvariiete lisandid (jalanõud, ehted)</p> <p>Teater ja muusika: - teatrikunsti tähtsamad liigid; miimika ja kehakeel; - Pärnu teater „Endla“, mõned ametid teatris, töö sisu. - mõisted „laulja“, „koor“, „orkester“</p>	<p>Kalevipoeg, raha, kaart; eestlaste juured on minevikus; - rahvuskivi – paekivi - maakondade rahvariided on erinevad – Pärnumaa rahvariided</p> <p>Teater ja muusika: näitering, teater, tsirkus jm. Eesti tähtsamad teatrid; Pärnu kuulsad näitlejad, kostüümid ja kostümeerimine, erinevate tunnete väljendamine; - muusika ja valgustus; - käitumine ja riietus teatris - erinevate pillirühmade esindajad (nt. löökpillid-trumm, klahvpillid – klaver, orel, akordion: keelpillid – viiul, kontrabass, kannel); - laulu- ja tantsupidu</p> <p>Raamat: raamatu valmimine; erinevad elukutsed raamatu valmimise protsessis; raamatukogu, selle tähendus; hoidlik suhtumine raamatusse. Ajakiri ja ajaleht. „Pärnu Postimees“- kohalik ajaleht.</p> <p>Head kombid: -sõbraga suhtlemise võimalused: kaart, kiri, telegramm, selle saamine ja saatmine, internet; võõraid kirju ei avata ega loeta; - sõprus – erinevad suhted ja tunded, nende väljendusviis ja olemus.</p>
--	--	--	--	---

<p>loodus tärkab; üllatusjänes ja tema tegemised; munade värvimine ja kookimine; pajutibude toomine vaasi.</p> <p>Teatrikuu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tutvustada käpikukke, nukkudega mängimine; loomade-lindude häälte matkimine; lapsed vaatavad vaikselt, mida laval tehakse; peale etendust plaksutatakse, võib viia näitlejatele lilli. <p>Emadepäev: minu kallis emme, musi; pidu</p> <p>Eeldatavad tulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kasutab meeldetuletamisel viisakussõnu; - oskab anda ja vastu võtta kingitust; - teab, mis on hea, paha; - soovib olla täiskasvanule abiks 	<p>Kevadpüha seos looduse tärkamisega.</p> <p>Emadepäev: üllatus emadepäevaks, emadepäeva tähistamine</p> <p>Eeldatavad tulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oskab käituda viisakalt lasteaias, teatris, pidudel, austades kaaslasti, endast erinevaid; - vastab küsimustele tähtpäevade kohta lasteaias ja kodus; - teab oma rahvust; - tunneb eesti lippu ja selle värve; - tunneb rütmipille; - orienteerub ümbritsevas helide maailmas 	<p>liigid; mõiste „kirjanik“, „luuletaja“, „kunstnik“ pildid raamatutes; raamatu hoidmine ja kasutamine.</p> <p>Teater: nukuteater, erinevad nukud; mõiste näitleja ja tema töö; käitumine teatris</p> <p>Kevadpüha: pühadekaunistused; kana-kukk-tibu, jänes</p> <p>Emadepäev: ettevalmistused ja emadepäeva tähistamine lasteaias</p> <p>Eeldatavad tulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab tähtpäevi oma peres ja lasteaias; - tunneb Eesti sümbolikat; - oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid ja nendega seotud tegevusi; - teab mõistete <i>õige</i> ja <i>vale</i> tähendust; - teab üldtuntud viisakusreegleid ja jälgib lauakombeid; - teab, kuidas on viisakas käituda erinevates kohtades, olukordades; - oskab kaaslast lohutada ja abistada; 	<p>Head kombed:</p> <ul style="list-style-type: none"> - viisakus iseenda ja teiste suhtes (laps-täiskasvanu); - viisakas poiss ja tüdruk; - tunded: (külalis) lahkus, abivalmidus, tagasihoidlikkus, jne) - lauakombed ja pidude etikett, viisakas kõnemaneeer <p>Kevadpüha:</p> <ul style="list-style-type: none"> - toidud; muru ja seemnete külvanine; pühademeelooleloomise võimalused <p>Emadepäev kui perepüha; tähistamine kodus; pidu</p> <p>Jaanipäev: kombed ja tähendus</p> <p>Eeldatavad tulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teab, et igal rahvusel on oma tavad ja traditsioonid, kirjeldab eesti rahvuspühade tähistamise kombeid; - oskab käituda lugupidavalt, tüli korral leppida; - oskab oma soove esitada ja ise kaaslastele häid soove öelda; - teab kodulinna asukohta Eesti kaardil, tunneb mõnda kodulinna vaatamisväärsust; - kirjeldab mõnda teatriga 	<ul style="list-style-type: none"> - käitumine erinevates olukordades ja kohtades. <p>Kevadpüha: lihavõttejänes saladus, lihavõttepesa. Mõiste „lihavõttepühad“</p> <p>Emadepäev: tähistamise võimalused</p> <p>Jaanipäev vanasti ja tänapäeval</p> <p>Eeldatavad tulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teab, kuidas tähistati pühi vanasti ja kuidas tehakse seda tänapäeval; oskab nimetada mõne kuu rahvapärast nimetust; - oskab luua ja hoida sõprussuhet, teab sõpruse tähendust, kirjeldab sõbraks olemist, oskab sõber olla; - kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitsedes ja leppides; - oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid; - oskab käituda väarikalt erinevates olukordades, kohtades, arvestades teiste tunnetega; - mõistab vastustust oma tegude ja käitumise eest; - teab mõistete <i>aus</i> ja <i>autu</i> tähendust ja oskab vastavalt sellele käituda; - teab nimetada erivajadusega inimestele vajalikke abivahendeid; - pakub abi erivajadustega
--	--	--	--	---

<p>pühadeks valmistumisel;</p> <ul style="list-style-type: none"> - oskab rääkida külaskäigust ja oma sünnipäevast; - oskab vastata pühadega seotud küsimustele 		<ul style="list-style-type: none"> - oskab andeks anda ja leppida; - oskab kirjeldada inimeste erinevusi (vanus, kultuur), suhtub lugupidavalt; - oskab nimetada muusikariistu ja eristada nende heli loodushäältest; - oskab vastata küsimustele nukuteatri ja raamatu valmimise kohta 	<p>seotud ametit;</p> <ul style="list-style-type: none"> - teab, et riigile tähtsatel päevadel ja sündmuste puhul heisatakse riigilipud; - oskab kirjeldada rahvariideid ja sinna juurde kuuluvat (pastlad, ehted) - teab, et riiki kaitseb kaitsevägi ja miks on olulised heanaaberlikud suhted teiste riikidega 	<p>inimestele on võimete ja vajaduste piires;</p> <ul style="list-style-type: none"> - eristab raamatut, ajalehte, ajakirja, oskab rääkida raamatu valmimisest, raamatukogust; - oskab nimetada mõnda kunstilise tegevuse vormi, - teab et hümni kuulatakse püsti seistes; - kirjeldab Eesti sümboleid, rahvariideid ja teab, kes on Kalevipoeg; - teab, kes on riigi president ja et riiki juhib valitsus.
---	--	--	---	--

Lisa 12

Valdkond	Teema: HEAD KOMBED (SÕBRAPÄEV) 3 – aastased lapsed	EESMÄRGID
HOMMIKURING	<p>1. Kõnemäng - Võlusõnad</p> <p>2. Kes on sõber? (soov sõbrale)</p> <p>3. Näpunukud - " Laisa ja virga nädalapaan "</p> <p>4. Muljed sõbrapäevast</p> <p>5. Näpumäng - "Minu pöidlad, tere-tere "</p>	<p>Laps:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oskab kasutada viisakussõnu; - oskab välja tuua hea ja halva käitumise iseärasusi;
MINA JA KESKKOND	<p>1. Õppekäik: Pillerpalli lasteaeda külla sõprusrühmale</p> <p>2. Vaatlus: " Mis on õige, mis vale? " (poster käitumisest)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - oskab piltide abil jutustada tuttavat juttu; - oskab selgelt ja kõva häälega esitada luuletust;
KÕNE JA KEEL	<p>1. Ettelugemine: " Head kombat kõige noorematele " lk.6, 22, 42</p> <p>2. Luuletuse õppimine: " Sõber " (pähe).</p> <p>3. Laste jutustamine (piltide põhjal) Lugu laisast tüdrukust V: raamat "Lugu laisast tüdrukust"</p>	<ul style="list-style-type: none"> - oskab leida erinevaid lohutussõnu;
KUNST	<p>1. Joonistamine - Sõbraga koos, mänguhoos V: rasvakriidid, värvipliatsid</p> <p>1. Meisterdamine - kingitus sõbrale " Südameke " V: v. paber, krepp-paber, jäätisepulk, pärlid jne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - oskab kujutada inimfiguuri põhiliste kehaosadega; - oskab põhikujundit kaunistada täiendavate detailidega;
MATEMAATIKA	<p>2. Orienteerumismäng " Teeme nii " (mõisted: ees, taga, üleval, all, paremal, vasemal)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - oskab orienteeruda ruumis;
MÄNG, TÖÖ JA MUUD TEGEVUSED	<p>KODUMÄNGUNURK: Nukunurga koristamine v. tolmulapid, hari, kühvel</p> <p>VEENURK: nukunõude ja riie pesemine</p> <p>LAUAMÄNG: " Head kombat " (omavalmistatud)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - tunneb rõõmu sõpradega koosolemise ja kingituste vahetamisest.

Lisa 13

VALDKOND	"KÄITUMINE JA KOMBED" 4- aastased lapsed	EESMÄRGID
HOMMIKURING	<ol style="list-style-type: none"> 1. Virga ja laisa nädalaplaan 2. Käitumine; tunded 3. Võlusõnad 4. Erinevad situatsioonimängud 5. Luuletus "Me ei ela üksi" 	<p>Lapsed:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. märkavad viisaka käitumise tunnuseid, häid kombeid; 2. eristavad ebaviisaka ja viisaka käitumise tunnuseid, anda hinnangut; 3. oskavad ennast esitleda telefonikõne vastuvõtmisel; 4. oskavad koos kaaslastega esitada juttu käpiknuku vahendusel; 5. teavad mõisteid "sõna" ja "lause"; oskavad koostada sõnadest lauseid; 6. oskavad liikuda käskluste järgi paremale või vasakule; 7. oskavad väikeste detailide värvimiseks valida õige pintslit; 8. oskavad tihedalt siidipaberiga katta kogu tööpinna;
MINA JA KESKKOND	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vaatlus: Jälgi, märka (kaaslaste, täiskasvanute viisaka käitumise tunnuseid) 2. Vaatlus: Mis on õige, mis on vale V: poster 	
KÕNE JA KEEL	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jutuajamine: Lahedik ja Lohedik raamatu "Lahediku käitumiskool" põhjal 2. Kõnemäng: Telefonid, helistan sõbrale. (V: telefonid, sirm) 3. Lavastus "Kes on kõige rumalam?" LS lk. 146 V: käpiknukud 4. Sõnade häälimine; mõisted "sõna" ja "lause"; sõnadest lausete moodustamine. 	
MATEMAATIKA	<p>V: pildid, sõnakaardid</p> <p>Ruumis orienteerumine: "üleval - all"; "ees - taga": "paremal - vasakul"</p> <p>Õppemäng: "Kuhu liiguvad?" V: käpiknukud</p>	
KUNST	<ol style="list-style-type: none"> 2. Värvimine : Soolataignast kondiitritoodete värvimine V: 3. Meisterdamine: Sõbrapäeva kingitus - V: PVA liim, siidipaber, šabloon jne. 	
MÄNG, TÖÖ	<p>Kodumäng: Meile tulevad külalised. Vahendid ruumi kaunistamiseks, laua katmiseks</p>	

JA MUUD TEGEVUSED	Veenurk: Puhumisharjutused V: kõrred, voolikud Ehituskeskus: kohvik V: nõud, toidud, põlled Lauamäng: Head kombed; Ma teen sõlme. Õues: Koos sõpradega lumest ehitamine (lumememm, kindlus, latern)
----------------------	---

Lisa 14

Valdkond	Teema: OLEN VIKS JA VIISAKAS 5- aastased lapsed	EESMÄRGID
HOMMIKURING	1. Muljed isade- ja mardipäevast. 2. Rusikas on igaühel, aga mõistus ainult mõnel. 3. Reeglite laul (Nöörinääpsud tähemaal lk. 73) 4. Kuidas ma käitun....? 5. Võlusõnade külaskäik.	Lapsed: - oskavad arutleda heade ja halbade kommete üle;
MINA JA KESKKOND	1. Vaatlus: "Head kombed kõige väiksematele" (raamatu illustratsioonid) 2. Vaatlus: Lemmiktööd arengumappi (kommentaariidega) v. kunstitööd	- mõistavad korra ja puhtuse vajalikkust; - oskavad teha valiku oma loomingu hulgast ja seda põhjendada;
KÕNE JA KEEL	1. Raamatu tutvustamine: "Väikeste laste käitumisraamat" 2. Situatsioonimäng: Käitumine erinevates kohtades (teater, buss jne.) 3. Jutuajamine - reeglid minu kodus Lugemine ja kirjutamine: 1. Mäng: "Alguse-, lõpu- ja keskaiga kuningriik" V: kuningriikide lipud, pildid	- oskavad kasvatada lauseid pikemaks; lõpetada õiges ja sobivas vormis;
MATEMAATIKA	2. Lausete kasvatamine, lõpetamine. 1. Meeter - mõõtmine erineval moel v. joonlaud, mõõdulint	- mõistavad, et mõõta saab erinevate vahenditega; - oskavad kataloogist välja lõigatud mööbliesemetest kujundada ruumi;
KUNST	1. Kleepetöö: " Minu kodu " V: kataloogid, käärid, liim.	

MÄNG, TÖÖ JA MUUD TEGEVUSED	MÄNG: "Heade kommete mäng" (täringumäng), "Minu kodu" (loto) Loovmäng: Nukunurga koristamine; toalilled puhastamine ÕUES: Vaatlus - Sügisene ilm ja loodus	- oskavad nimetada ja võrrelda kodus ning lasteaia kehtes - tatud (kokku lepitud) reegleid; - teavad, et mängureeglitest tuleb ausalt kinni pidada
-----------------------------------	--	--

Lisa 15

Valdkond	Teema: OLEN HEA SÕBER. 6 – aastased lapsed	EESMÄRGID
HOMMIKURING	<ol style="list-style-type: none"> Sissejuhatus teemasse. Jutuajamine: Mis on tõeline, näiline sõprus? Kõnemäng " Head sõbrad " Mõistatused ja vanasõnad sõprusest. Erinevad suhtlemisvahendid (telefon, kiri, e-mail jne.) Kokkuvõtte teemast 	Laps: - nimetab erinevaid suhtlemise võimalusi - mõistab mis vahe on tõelisel ja näilisel sõprusel;
VAATLEMINE JA UURIMINE	<ol style="list-style-type: none"> Uurimine - Eestimaa naabrid (Leedu, Läti, Venemaa) V: kaart, rahvariided, rahatähed, keel Vaatlus - Erinevad rahvad on sõbrad V: pildid, pabernukud erinevatest rahvustest Katse - Ennustus (Mida toob sõbrapäev?) V: tint, paber pipett ja tähenduskaart 	- saab aru mõistest „ennustus” ja oskab kasutada pipetti;
KUULAMINE JA KÕNELEMINE	<ol style="list-style-type: none"> Situatsioonimäng: Kuidas käitun sõbral külas olles? Jutu kuulamine ja arutelu - Sõprus (õpime muinasjuttudest) V: raamat "Head kombed kõige väiksematele" lk.22-24 Lugemine ja kirjutamine: <ol style="list-style-type: none"> Sõnamäng "Sõber" V: tööleht Harjutused J - tähega V: Lapse oma aabits, harilik pliiats 	-oskab mängida etteantud situatsiooni; - oskab muinasjuttudest tuua näiteid sõpruse kohta; - oskab kirjutada J - tähte ja lugeda kokku koos täishäälikuga;

MATEMAATIKA	1. Kella õppimine V: Raamat ."Tubli lapse tunnikellaraamat", kell 2. Ülesannete koostamine ja arvutamine 8 piires	- oskab arvutada 8 piires ja tunneb kella (täis- ja pooltundi);
KUNST	1. Joonistamine - Talverõõmud V: guass 2. Meisterdamine - Sõbrapäevakaart V: värviline paber, šabloon, käärid, liim	- oskab kujutada inimest erinevates liikumisasendites;
MÄNG, TÖÖ JA MUUD TEGEVUSED	MÄNGUD: Pane sõbrale nina. Soo ületamine Lauamäng "Kes on kes?" (sõnaseletusmäng); "Head kombed" (täringumäng); "Sõbrale külla" EHITUSNURK: Sõit sõbra juurde V: mudelautod, autoteed, liiklusmärgid	- teab, et erinev välimus või puue ei ole sõbrunemisel takistus